

Potoczne rozumienie kultury jest równie szerokie, co posiadające wielowiekową tradycję. Można nawet powiedzieć, że kultura pojawiła się z samym człowiekiem. Jeśli pójdziemy tropem starożytnym i zgodzimy się z Cyceronowym rozumieniem kultury jako *cultura animi* bądź z grecką ideą *paideia*, to będzie ona pewnym świadomym przez człowieka podejmowanym wysiłkiem w celu osiągnięcia jakiegoś zamierzonego stanu duszy, umysłu czy osobowości. Z naukowego punktu widzenia również nie dysponujemy jedną jej definicją, z którą zgodziliby się wszyscy. Dodatkowego skomplikowania przysparza fakt, że kultura jest przedmiotem badań przedstawicieli różnych dyscyplin a na uniwersytetach prowadzone są kursy z takich dziedzin jak filozofia kultury, antropologia kultury, socjologia kultury, teologia kultury etc.

Sobór Watykański II dostarcza własnej definicji kultury, w której widoczny jest jej związek z wartościami. Można nawet przedstawić ją jako swoistą hierarchę wartości, akceptowanych przez dane społeczeństwo sposobów ich realizacji oraz przyjmowanego przez członków grupy społecznej światopoglądu. Jeśli zgodzić się ze stwierdzeniem, że właśnie kultura jest miejscem realizowania wartości, zagadnienie dotyczyć będzie spraw fundamentalnych: wartości i celów, jakie realizować ma kultura. Tu w sukurs przychodzi społeczno-regulacyjna koncepcja kultury Jerzego Kmity, dla którego kultura była formą świadomości społecznej, a konkretniej: zbiorem przekonań normatywno-dyrektywalnych powszechnie respektowanych przez członków danej społeczności.

Zarysowana tu perspektywa podkreśla społeczny charakter kultury oraz jej ukierunkowanie na realizację pewnych wartości. Poprzez takie zawężenie ujęcia kultury próbuje się wskazać ramy niniejszej dysertacji: bardziej niż konstrukcja kolejnej definicji kultury autor zainteresowany jest ukazaniem jej wewnętrznego powiązania z wartościami. W tym kontekście problem badawczy zawiera się w pytaniu: czy koncepcja kultury w „płynnej nowoczesności” (termin autorstwa Baumana) da się pogodzić z katolickim modelem kultury w ujęciu Benedykta XVI? Jak oba stanowiska odnoszą się do wartości? Czy przyjmują istnienie wartości uniwersalnych? Jakie jest odniesienie do tradycji oraz dziedzictwa religijnego? Jak w obu schematach funkcjonuje społeczeństwo i same jednostki? Co stanowi w nim siłę napędową (wartość naczelną)?

Dysertacja składa się z trzech rozdziałów, które poprzedza wstęp i wieńczy zakończenie. Rozdział pierwszy, zatytułowany *Propozycja kultury w ujęciu Zygmunta Baumana*, wprowadza w tematykę studium. Ukazuje, w jaki sposób rozumie ją polski socjolog. Dystynkcja oparta jest tutaj o podział na dotychczasowe pojmowanie kultury oraz autorską koncepcję Baumana. Dla bardziej precyzyjnego scharakteryzowania odrzucanych przez naszego rodaka koncepcji rozdział został dodatkowo podzielony na dwa pomniejsze jednostki: *Kultura jako władza* oraz *Kultura jako opowieść moralna*. Poznański socjolog w ramach opresyjnego systemu opisuje także religię, czemu poświęcony jest kolejny obszerny paragraf niniejszej pracy. Z tym zagadnieniem wiąże się idea śmierci w warunkach płynnej nowoczesności, a także to, w jaki sposób człowiek współczesny odnosi się do transcendencji w ogóle. *Kultura jako praxis - nieustanne «dzianie się»* jest oryginalnym konceptem poznańskiego socjologa. W przeciwieństwie do dwóch poprzednich ujęć kultury pojmowanej w ramach praktyki ładotwórczej występującej bądź to jako system władzy, bądź moralne narzędzie dominacji jego stanowisko dotyczące kultury zakłada policentryczną chaotyczność – kultura to nieprzewidywalny proces nieustannego zaistnienia i obumierania różnych trendów.

Rozdział drugi przynosi jakże różną wobec zarysowanej powyżej propozycję kultury w nauczaniu Josepha Ratzingera/Benedykta XVI. Model ów wyrasta z podłoża chrystocentrycznego, co bardzo wyraźnie widać w kolejnych podrozdziałach: *Kultura jako prawda*, następnie, *Kultura jako życie* oraz *Kultura jako droga*. Już od pierwszych paragrafów dostrzegamy zapośredniczenie tego projektu w aksjologii, gdyż sama kultura nie może abstrahować od wartości.

Teologiczna ocena dwóch koncepcji kultury, rozdział podsumowujący pracę, zbiera dotychczasowe wnioski, porównuje oba modele kultury oraz analizuje dzielące je różnice i poszukuje punktów stycznych stanowiących późniejszą ewentualną platformę dialogu.